

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „МЕЖДУНАРОДНО ПРАВО И МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ“

КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОКС „БАКАЛАВЪР“
В СПЕЦИАЛНОСТ „МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ“

1. Теоретични школи в изследванията на международните отношения – реализъм, либерализъм, социален конструктивизъм и др. Преглед на еволюцията, сравнение, примери за практическо приложение.
2. Субекти на международните отношения – същност, характеристики, категории. Държавата и недържавните субекти в пост-Вестфалския глобален ред.
3. Обекти на международните отношения – суверенитет, територия, сила, ресурси. Структурни конфигурации на поляритета в съвременния глобален контекст.
4. Стихийни процеси в международните отношения – глобализация и фрагментация (национализъм, мултикултурализъм...).
5. Глобални проблеми – предизвикателства и политики за разрешаване.
6. Нормативно регулиране на международните отношения – теоретични аспекти, етични дилеми.
7. Военно-стратегическите отношения. Разоръжаване и контрол върху въоръженията – теоретични аспекти, практически проблеми.
8. Малките страни в международните отношения – теоретични аспекти, практически проблеми. Оптимална външнополитическа стратегия на България.
9. Източници и същност на международния конфликт. Конфликтът в човешката природа, класата и междудържавните отношения според Хобс, Маркс и Вебер. Актуалност на техните теории днес в епохата на постмодернизма.
10. Управление и разрешаване на международния конфликт.
11. Актуални традиционни и нетрадиционни заплахи за сигурността. Глобалният баланс на силите през XXI век.
12. Национални и международни институции по сигурността. Българското участие в евро-атлантическите системи за сигурност и в операции на ООН по поддържане на мира.
13. Фактори, определящи външната политика на държавата. Значение на географията и геополитиката в съвременните стратегически отношения и условията на глобализация.
14. Вътрешна и външна политика. Взаимодействия.
15. Външнополитически процес и външнополитически курс. Естествени стратегически направления на българската външна политика. България на Балканите, в Европа и света. Естествени партньори и съперници.
16. Външна политика и общество. Обществена подкрепа за външната политика. Стереотипи и образът на другия.

17. Външнополитически ценности и интереси. Определяне на външнополитическите интереси. Морал и политика.
18. Външнополитически цели. Определяне на целите. Определяне на средствата на външната политика.
19. Информационно осигуряване на външната политика – особености. Дипломатическо, разузнавателно и научно обезпечаване на външнополитическия процес.
20. Външнополитическо прогнозиране. Контент и ивент анализ. Информация и дезинформация в дигиталното общество.
21. Международните преговори – структура (участници, елементи, асиметрия на силата).
22. Международните преговори – процес (характеристики и етапи на взаимодействието, варианти на резултати).
23. Международните преговори – теоретични модели (игри, пазарлък, съвместно разрешаване на проблема). Сравнение и примери за практическо приложение.
24. Международните преговори – въздействие на външната среда (кризи, многостранна институционална рамка, лидерство). Взаимодействие с вътрешнополитическия контекст.
25. Последици от Наполеоновите войни – Виенски конгрес, Свещен съюз.
26. Обединението на Германия и промяната в баланса на силите в Европа.
27. Балканските войни – предпоставки, участници, последици.
28. Първата световна война – коалиции, програми за мир и край на войната.
29. България в Първата световна война – ориентация, присъединяване и излизане от войната.
30. Международно уреждане на мира след Първата световна война – Парижка мирна конференция, Общество на народите, Вашингтонска конференция.
31. Европейската дипломация през 30-те години на XX в. – предпоставки за новия военен конфликт.
32. Дипломацията на Втората световна война – Тристранен пакт и Антихитлеристка коалиция.
33. Мястото на България във Втората световна война и Парижкият мирен договор.
34. Студената война – начало, характеристики, етапи.
35. Формиране и организации на Западния и Източния блок.
36. Конфликтите на 50-те години на XX в. – Корейската война, Суецката криза, унгарската революция като международен проблем
37. Конфликтите на 60-те години на XX в. – Берлинската криза, Кубинската криза, войната на САЩ във Виетнам, Шестдневната война.
38. Краят на Студената война – обединението на Германия, разпадането на Съветския съюз, войните за разпадане на Югославия.
39. Близкоизточният конфликт като международен проблем след края на Студената война – войната в Залива, Афганистан, Ирак.
40. Определение на понятието международно публично право (МПП). Характерни особености.
41. Съдържание и форма на международноправните норми. Диспозитивни и императивни норми.
42. Източници на МПП. Особенности на нормотворческия процес. Видове източници.

43. Понятие и видове международни договори.
44. Международен обичай. Създаване. Доказване.
45. Общите принципи на правото. Юридически задължителни актове на международните организации.
46. Спомагателни правни способи за установяване съдържанието на международноправните норми. Решения на Международния съд и международните арбитражи. Резолуции на международни конференции и международни организации. Ролята на международноправната доктрина.
47. Кодификация и прогресивно развитие на международното право.
48. Теории за взаимоотношението на международно и вътрешнодържавно право. Взаимодействие между вътрешното и международното право съгласно българското законодателство.
49. Субекти на международното право. Понятие за международна правосубектност. Видове субекти.
50. Международно признаване. Видове, форми и последици на признаването.
51. Международноправни средства за мирно разрешаване на международните спорове. Политически и правни средства за уреждане на международните спорове.
52. Понятие за международна отговорност. Международно нарушение. Видове и форми на международната отговорност. Обстоятелства, изключващи отговорността.
53. Понятие и видове международни договори. Сключване на международни договори. Резерви, депозиране, регистрация, публикуване.
54. Действие на договорите. Гаранции за спазване. Тълкуване, поправки и изменение. Недействителност, спиране и прекратяване на международните договори.
55. Международноправна закрила на правата на човека. Универсална система. Регионални системи.
56. Население според МПП. Международноправни въпроси на гражданството. Придобиване, изгубване и лишаване от гражданство според българското действащо право. Двойно гражданство и безгражданство. Право на убежище.
57. Държавна територия. Държавни граници. Установяване и изменение. Гранични въпроси в мирния договор на България от 1947г.
58. Пространства със смесен правен режими и с международен правен режим.
59. Държавни органи за външни отношения. Класификация. Правна уредба на държавните органи за външни отношения на Република България.
60. Привилегии и имунитети на дипломатическите и консулските представителства, на постоянните представителства при международните организации и на специалните мисии.
61. Международни организации. Видове. Правна природа и правосубектност. Структура и компетенции.
62. ООН. Специализирани организации в системата на ООН.
63. Международни финансови организации.
64. Правомерна употреба на сила. Система, предвидена в Устава на ООН за поддържане и налагане на международния мир. Мироопазващи операции на ООН.
65. Международно право по време на въоръжени конфликти. Приложно поле. Източници. Международно хуманитарно право. „Хагско“ и „женевско“ право.
66. Възникване и развитие на европейската интеграционна система (1950 – 1991 г.).

67. От Маастрихт до Лисабон. Развитие на интеграционния проект в края на XX и началото на XXI век.
68. Обща правна характеристика на Европейския съюз. Правосубектност и правна същност на ЕС. Членство в ЕС. Условия и ред на присъединяване на нови държави членки към ЕС. Доброволно оттегляне от ЕС.
69. Правен режим на компетентността в правото на ЕС. Принцип на предоставена компетентност. Имплицитно предоставени правомощия. Паралелност на компетентността във вътрешен и външен план. Клауза за гъвкавост. Категории компетентност. Принцип на субсидиарността. Принцип на пропорционалността. Засилено сътрудничество.
70. Европейски парламент. Функции и правомощия. Състав, ред на избор и статут на членовете на Европейския парламент. Ред и организация на дейността на Европейския парламент.
71. Европейска комисия. Функции и правомощия. Състав, ред на формиране и статут на членовете на Европейската комисия. Ред и организация на дейността на Европейската комисия.
72. Съвет на Европейския съюз. Функции и правомощия. Състав. Ред и организация на дейността на Европейския съвет. Гласуване с квалифицирано мнозинство. Европейски съвет. Възникване и утвърждаване на Европейския съвет като институция на ЕС. Функции и правомощия. Състав. Председател на Европейския съвет. Ред и организация на дейността на Европейския съвет.
73. Сметна палата. Европейска централна банка и Европейска система на централните банки. Органи и агенции на ЕС.
74. Правна система на ЕС. Обща характеристика. Източници на първичното право. Обща характеристика. Видове източници на първичното право. Съотношение между източниците и нормите на първичното право.
75. Източници на производното право. Обща характеристика. Общи условия за действителност на актовете на производното право. Регламент. Директива. Решение. Нетипични източници на правото на ЕС. Обща характеристика. Правнообвързващи нетипични източници. Правен ефект на необвързващите нетипични източници на правото на ЕС. Основните принципи на правото и практика на Съда на ЕС като източници на правото на ЕС. Международни договори на ЕС.
76. Принципи на прилагане на правото на ЕС. Принцип на непосредствена приложимост. Принцип на примат. Принцип на директен ефект. Принцип на съответстващо тълкуване.
77. Система на съдебен контрол в правото на ЕС. Обща характеристика на системата на съдебен контрол. Общи правила на производствата пред Съда на ЕС.
78. Производство за отмяна на акт на институции, органи, служби или агенции.
79. Производство за установяване на незаконосъобразно бездействие.
80. Преюдициално производство.
81. Производство за неизпълнение на правото на ЕС.
82. Производство за извъндоговорна отговорност на ЕС.
83. Гражданство на ЕС. Възникване и обща характеристика. Основни права на гражданите на ЕС.

84. Защита на основните права в правото на ЕС. Възникване и развитие на механизъм защита правата на човека в правото на ЕС. Харта на основните права на Европейския съюз. Общи правила по прилагане на хартата.
85. Правен режим на външните отношения на ЕС. Обща политика във външните работи и сигурността.
86. Източници на международното частно право. Съотношение.
87. Система от основания за определяне на международна компетентност съгласно Регламент (ЕС) № 1215/2012.
88. Определяне на приложимо право към договорни отношения съгласно Регламент (ЕО) № 593/2008.
89. Определяне на приложимо право към извъндоговорни отношения съгласно Регламент (ЕО) № 864/2007.
90. Определяне на международна компетентност към брачни иски и иски за родителска отговорност съгласно Регламент (ЕО) №2201/2003.
91. Определяне на приложимо право към развод съгласно Регламент (ЕС) 1259/2010.
92. Определяне на международна компетентност към иски за издръжка съгласно Регламент (ЕО) №4/2009.
93. Определяне на приложимо право към задължения за издръжка съгласно Регламент (ЕО) №4/2009 и Хагския протокол за приложимото право към задълженията за издръжка.
94. Определяне на международна компетентност по въпроси, свързани с имуществения между съпрузи и регистрирани партньори съгласно Регламент (ЕС) № 2016/1103 и Регламент (ЕС) № 2016/1104.
95. Определяне на приложимо право по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи и регистрирани партньори съгласно Регламент (ЕС) № 2016/1103 и Регламент (ЕС) № 2016/1104.
96. Определяне на международна компетентност и приложимо право към наследяване съгласно Регламент (ЕС) № 650/2012.
97. Правомощия на дипломатическите и консулските представители в материята на частните отношения с международен елемент.